

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 1.

Lýsingarprisur fyri petitreglur: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Mikudag hin 2. januar 1929.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á postnumm, brævvarnarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

3. árg.

Tandlæge BREND
træffes 11—5. Telf. 114.

København den 22.—12.—28.

Lærer Hjalmar Waag, Vestmanhav, der ved Færøernes Rets-kreds idømtes 60 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost for Sædelighedsforbrydelse, frikendtes i Dag af Højesteret, der fandt det betænkeligt at kende ham skyldig, da Forklaringerne fra Drengene, som han sigtes for ufilberlig Optræden overfor er usikre og indbyrdes modstridende.

Fremstillingen af, hvad der skal være passeret uden at blive bemærket af andre Elever i Klassen, lader sig vanskelig forene med de Forhold, hvorunder Undervisningen foregik efter det oplyste for Højesteret.

Sagens Omkostninger, derunder 60 Kroner til Sagfører Mitens, betales af det Offentlige.

Dette Budskab om Højesterets Kendelse i Sagen mellem den afholdte Lærer Hjalmar Waag og dennes »Ven« Peter Mohr á Heygum, naade Lærer Waags Paarørende nogle Dage for Jul. For disse Mennesker har der vel aldrig for lydt et bedre og glædeligere Julebudskab end dette: Højesteret har frikendt Lærer Waag i den Sag, der paa en saa utiltalende Maade blev rejst mod ham sidste Sommer, kun som en Hævnakt af en af hans nære og maaske intime Ven. »So er vinur í vinskapi hollur«. Men dette maa vel siges at have været et Venskab af en meget underlig Art, der har hersket mellem disse to Mænd, naar den ene, paa Grundlag af at den anden fremsætter nogle kritiske Bemærkninger angaaende sin Kammerat, tillader sig at søge saa langt tilbage i Tiden, som det kan naas, for at finde skidne Motiver, der muligvis ved en noksaa durt dreven Man-øvre kan faa Myndighederne til at odelægge Kammeratens Arbejde og Eksistens for Resten af Livet.

Men Virkningen er her fejlet for denne mildest talt uoble Anklage af P. M. á Heygum.

At denne Tiltale vakte berettiget Opsigt og Harm indenfor alle Kredse, der havde den mindste Kendskab til Lærer Hjalmar Waags Kvalifikation som Lærer og i hele tage hans Egenskaber som Samfundsborgere, blev der fort mange Beviser for. I »Dimmalætting« lod Forstanderskabet for Vestmanhavns Kommune offentliggøre en læn-

gere Artikel, der meget indgaaende og detaljerende gjorde Rede for Vestmanhavns Indbyggeres Syn paa hele denne Affære. Fhv. Lagtingsmand Guttesen drog ogsaa i Felten for den afholdte Lærer. Og Ophavsmanden eller rettere Klageren, P. M. á Heygum undsaa sig heller ikke i at møde offentligt frem i Pressen og forsvar sin »Daad«. Men her standsedes han i sin Fremturen for at øve Hævn, idet Redaktøren af »Tingakrossus« — hvori P. M. á Heygum skrev sin »Forsvar« — gav ham Besked: Færdig her!

De fleste har med Spænding afventet Højesterets Kendelse i denne Sag, og det er ikke overdrevent naar vi paastaar, at den overvejende Del af Befolkningen er glad over det foreliggende Resultat: Hjalmar Waag er frikendt.

Dog maa man beklage, at denne Sag blev optaget af det Offentlige, da de Holdepunkter, som Klagen støttede sig til var

saa svage, at det paa Forhaand maatte synes umuligt at fælde Læreren herpaa.

Vor Øvrighed vurderede Læreren skyldig, tilmed 60 Dages Fængsel, men Højesteret har frikendt ham.

Denne Højesteretsdom vil blive modtaget med ndelt Glæde af alle, der kender en Smule til de ufine Motiver, der bevirkede Anklagen.

Nytaarsaften erfarer vi, at Lærer H. Waag, der opholdt sig i København, i Lørdags er afgaaet ved Døden, efter en Blindtarmsoperation.

Naturlig er, at hans Kræfter ikke har været stærke nok til at modstaa en saadan Operation, efter den store Lidelse han har baaert paa, mens hans Sag stod i det uvisse.

Han naaede at opleve sin Frikendelse. Og nu har Døden indhentet ham.

En mere tragisk Afslutning kunde denne Sag aldrig faa.

Vej-Møde.

Landstingsmand Patursson afholder Vej-Møde i Teatersalen. Mødet var særlig adresseret til »Dimmalætting«s Redaktør og Amtmand Olrik.

Patursson aabnede Mødet og udviklede i en længere Tale den færøske Vejsags Historie. Herunder omtalte han sit Besøg som ung Mand i Norge, hvor han havde lagt Mærke til, hvorledes Veje lattede Arbejdet for Befolkningen samt foretog Produktionen. Særlig fremhævede han, hvilken stor Betydning Vejanlæg havde haft for Landbruget, f. Eks. i Norge. Her henviste han til en lille Fiskerplads, hvor man før kun tænkte paa det ene, nemlig Fiskeriet, og havde den Opfattelse, at Jorden var god at opholde sig paa, naar der ikke var Lejlighed til at drive Fiskeri. Men da der ved samme Fiskerplads paa et senere Tidspunkt blev anlagt Køreveje, viste det sig, at Indbyggerne snart opdagede, hvilken enorm Betydning for Tilværelsen Jorden alligevel havde, idet man mere og mere gik over til at dyrke Jorden og ikke alene søge deres Udkomme paa Havet.

Da Hr. Patursson som ung Mand kom hjem til sin Faders Gaard i Kirkebo, var det det første han raadede sin Fader til at gøre for at lette Arbejdet og fremme Opdyrkningen, at lægge Veje gennem Marken og anskaffe Hest og Vogn. Det var i 80'erne. Samme Vinter blev der begyndt at anlægge en Vej paa 6 Alens Bredder gennem Marken, og der blev anskaffet Hest og Vogn, saa Arbejdet ikke alene blev lettere, men foregik langt hurtigere, tilmed at Udbyttet af

Landbruget forøgedes betydeligt. Buckvaldt var paa den Tid Amtmand paa Færøerne, og han havde offentligt udtalt, at »køre kommer man aldrig til paa Færøerne.«

(Her berettede Patursson, hvorledes han en tidlig Morgenstund om Sommeren Kl. 4 kom med sit Køretojt til Thorshavn og korte i jagende Fart med Bulder og Larm gennem Gaderne, udiukkende i den Hensigt at gøre Amtmandens Ord til Skamme).

Derefter strejfedes han over den Tid, da han i 1901 valgtes som Folketingsmand for Færøerne. Den Tid han repræsenterede Færøerne i Rigsdagen havde han arbejdet meget for Vejsagen. I Forstaaelse med Regering og Rigsdag havde han indhentet Oplysning angaaende Vejbygning hos Vejdirektoratet i det daværende Christiania — nuværende Oslo. Efter at de med det norske Vejdirektorat forte Forhandlinger var til Ende, havde man faaet udpeget den dygtige norske Ingeniør Horn til at foretage en Rejse til Færøerne for at undersøge Muligheden for Anlæggelse af Køreveje, samt planlægge Vejnettet og udstikke Veje.

Det var i 1904, at denne Plan af et færøsk Vejnet blev udarbejdet af Ingeniør Horn. Gennemsnitsbredden var dengang 2 1/2 m., og da man ikke paa det Tidspunkt havde saa indgaaende Kendskab til det nu saa almindeligt benyttede Trans-

portmiddel Automobil, var der ingen Grund til at gøre Indvendinger mod Vejbredde.

Det var ikke alene Amtmand Buckvaldt, der stillede sig skeptisk overfor Spørgsmaalet: Køreveje paa Færøerne. Endda saa sent som i 1905 stod Hr. Oliver Effersøe i Lagtinget og forsøgte at fastslaa, at Veje aldrig vilde faa nogen Betydning som Samfærdselsmiddel, hvorimod man hellere burde arbejde for at udbede Stierne over Fjældene og anlægge Cykkestier. Ja endda i sit Brev til Vælgerne, da han stillede sig mod Hr. Patursson som Kandidat til Folketinget, gav han Vælgerne det Løfte: At ingen Kommune skulde blive paatvunget Vejanlæg eller Telefon.

Færinger foretrak Hr. Effersøe og valgte ham til deres Repræsentant, og dermed satte den første Stopper for de færøske Vejanlæg.

I alle de Aar, der forløb siden 1906, havde Sambandspartiet Flertal blandt Befolkningen, og selv om der fra enkelte Pladser blev sendt Lagtinget Andragender om Vejanlæg, saa frugtede det ikke. Dog var der enkelte, der var særlig Paagaende, f. Eks. Sands Kommune, og der lykkedes det at faa begyndt paa Vejarbejdet i 1912. Denne Vej blev rigtig nok ikke færdig før end i 1914.

Gennem Krigsperioden blev der ikke Tid til at syssle med Vejsagen. Og først i 1921 kom der atter Fart i Vejspørgsmaalet: Da blev de nu anlagte Køreveje paabegyndte.

Siden har Lagtinget beskæftiget sig meget med Vejsagen, men det har ikke fundet den nødvendige Genklang hos Regering og Rigsdag.

Lagtinget vedtog i Fjor en Indstilling til Ministeriet om Vejsagen, men det førte heller ikke til noget positivt Resultat.

I 1928 kommer Trafikminister Stensballe til Færøerne og var til et privat Møde, ikke med Lagtinget, men med Lagtingets Medlemmer. Her fortalte Ministeren en hel Del om, hvorledes han havde tænkt sig Vejspørgsmaalet ordnet. Men han efterlod ikke Lagtinget et eneste Bogstav, hvorefter Lagtinget kunde tilføje Bemærkninger. Han, Patursson, (og Samuelsen), udttrykte sin Beklagelse over, at man tænkte paa at anlægge Køreveje i 2 1/2 Meters Bredder, tilmed en Stigning paa 110 m.

Vejudvalget afgav sin Betænkning og holdt paa 3 1/2 Meters Bredder, hvorimod der gaves de forskellige Kommuner Ret til at antage et Tilbud om Veje paa 2 1/2 Meter, hvis Kommunerne ansaa det for forsvarligt. Her havde man særlig taget Sigte paa de smaa Bygder eller »byllingar«.

Da Patursson kom til København, indfandt han sig i Ministeriet for at forhøre sig om Vejsagens Gang. Her erfarede han, at Ministeriet vilde fremsætte Forslag om, at de færøske Køreveje anlægges i 2 1/2 Meters Bredder. Derefter spurgte han,

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆
Eitt gott og eydnurikt
nýggjár

ynskir „FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT“ øllum lesarum sínum.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

om Lagtingets Indstilling angaaende Vejsagen ikke var naaet Ministeriet, hvorpaa der svarede Nej. Heldigvis havde han et Exemplar af Indstillingens Ordlyd, som han laante Ministeriet. Men det lod ikke til, at der kunde gøres noget for at faa Ministeriets Standpunkt ændret. Patursson havde derfor gjort Ministeriet opmærksom paa, at han vilde i Rigsdagen fremsætte en Forespørgsel vedrørende Vejsagen. At dette skulde standse Vejsagens Gennemførelse, kunde han ikke tænke, selv om Landstinget ikke kunde roses for Arbejdsiver. Der var nemlig sjældent mere end et Møde om Ugen, saa det længste det kunde trække ud, til Forespørgselen var besvaret, var saaledes i 7 Dage.

Men hvad sker nu?

»Dimmalætting« kommer med en Meddelelse om, at man fra »paalidelig Kilde« har faaet at vide, at Vejsagen er standset paa Grund af Paturssons Forespørgsel.

Et Par Dage senere staar noget lignende i »Føroyatíðindi«.

Han kunde godt forstaa, at Forstanderskabet for Frodebo Sogns Kommune kunde have faaet Telegram om Vejsagen, men mente dog, at det var noget utidigt, for den Dag som Telegrammet offentliggøres i »Føroyatíðindi«, er Forespørgselen allerede besvaret.

Men »Dimmalætting« kører videre paa Paastanden, at Vejsagen er standset paa Grund af Hr. Paturssons Forespørgsel.

Patursson mente ikke at han var skyldig til større Straf fordi han havde syndet i 7 Dage, end Amtmanden, der havde syndet i 2 Maanedre. Vejsagen var nemlig færdig fra Lagtinget i September Maaned, men den var ikke naaet frem til Ministeriet i Slutningen af November. Saa selv om man kunde have den allerbedste Lyst til at »irritere« Ministeren, som et herværende Blad havde faaet Telegram om — maatte denne dog undskyldes da der ikke forelaa nogen Indstilling fra Lagtinget. Der har Vejsagen ellers mødt en Standsning efter at den var færdig fra Lagtinget. Og her mente Taleren sig at være uden Skyld.

Et vilde han tillade sig at kritisere og det var at Ministeren bragte Referat ud til det Offentlige fra et lukket Lagtingsmøde. Patursson gjorde Sammenligninger mellem Vejanlæg-gene paa Færøerne og Nabolandene, Norge, Skotland, Orkneyerne og Island. Nu viste det sig at være en meget stor Forskel paa hvad der paa disse Steder er anlagt af Veje, of-